

[Thestrup.]

i paragraffen indsat en regel om, at erstatningens størrelse kan indbringes for domstolene, for at sikre, at erstatningen virkelig bliver fuldstændig. Dette understreger for mig at se, at man også i den nye grundlov vil stå klart og fast på, at vort samfund skal bevare sin privatejendomsretlige karakter. Det forekommer mig derfor ejendommeligt, at man ikke i det foreliggende forslag har taget hensyn til, at der, navnlig siden den nuværende grundlov blev givet i 1915, er forekommet en række angreb på ejendomsretten, der ikke tager sigte på den direkte afståelse, som der jo alene var tænkt på ved den oprindelige affattelse af ejendomsretsparagraffen, og som denne derfor alene yder beskyttelse imod. Disse angreb er de såkaldte erstatningsfrie reguleringer af ejendomsrettens grænser.

Jeg har i efteråret under finanslovedebatten her i tinget gjort rede for, hvad der forstås herved, det berettigede og nødvendige i sådanne reguleringer, når de ikke går for vidt, og det meget farlige i dem, idet de kan bruges til en fuldstændig omdannelse af samfundets struktur, hvis de ikke holdes indenfor rimelige grænser. Hidtil har disse erstatningsfrie reguleringer af ejendomsrettens grænser i det væsentlige, hvor de er gået vidt, været rettet imod byernes ejendomme og de store godser — jeg nævner som eksempler byplanloven, lovebekendtgørelse nr. 242 af 30. april 1949, nogle byggelove, loven om afløsning af grundbyrder af 28. september 1918, loven om fæstegodsets overgang til selveje af 30. juni 1919 og loven om landbrugsejendomme af 31. marts 1949, den, der sammen med en anden lov af samme dato kaldes „de små jordlove“. Jeg har i pressen set, at der nu fra socialdemokratiets side kan ventes fremsat forslag om en videreførelse af denne sidste lov, således at det ikke længere alene drejer sig om godserne, men tillige om det middelstore landbrug. Det, jeg finder farligt ved disse love, er naturligvis ikke, at der laves byplaner, afløses fæste eller grundbyrder eller sættes grænser for samdrift af ejendomme, men det er det, at der ved disse

love sker et brud på hovedreglen om, at ingen kan fratages sin ejendomsret uden fuldstændig erstatning.

Det forekommer mig urigtigt, at man ikke, når man står fast på privatejendomsretten i forslaget, har trukket i hvert fald visse retningslinier op for, hvor langt man kan gå med de erstatningsfrie reguleringer af ejendomsretten. Jeg synes ikke, det er uden grund, at adskillige af vore medborgere har stået uforstående overfor, at betydelige dele af deres ejendomsret ad denne vej er forsvundet uden erstatning, og uden at grundloven eller domstolene har været eller kunnet væge dem derimod.

Hvis det ikke skulle være muligt at nå til formuleringen af sådanne retningslinier for de erstatningsfrie reguleringer, forekommer det mig meget vigtigt, at sætningen om domstolenes prøvelsesret med hensyn til loves grundlovsmæssighed, der jo nu fremgår af forslagets bemærkninger, udtrykkeligt indføres i selve grundloven. Jeg tror, at dette i ikke ringe grad ville sikre imod, at ejendomsretten udhules gennem de erstatningsfrie reguleringer.

Lignende betragtninger som dem, jeg har gjort gældende her, gælder med hensyn til erhvervsret, hvor der også har fundet en udhuling af den enkeltes ret sted, navnlig ved en stedse stigende tendens til at påtvinge erhvervslivet koncessioner. Jeg skal her som et eksempel nævne loven af 4. juli 1927 om omnibus- og fragtmandskørsel, men jeg skal iøvrigt om dette emne, der er såre vanskeligt, henvise til en afhandling, der er skrevet af den nuværende direktør for grundejerforeningen, Egon Larsen: Tvungen Ejendomsafståelse, pag. 242 og fig., hvor der udførligt er redegjort for hele dette forhold.

Det fremsatte grundlovsforslag søger at give en art erstatning for landstinget gennem adgangen til folkeafstemninger. En række lovforslag, herunder lovforslag om direkte og indirekte skatter, kan dog ikke undergives folkeafstemninger. Det er naturligvis rimeligt, at forslag til skattelove ikke i almindelighed kan undergives folkeafstemning, men jeg synes ikke, det er